

С. В. Харченко

кандидат психологічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки та психології
Харківський національний університет внутрішніх справ

ПСИХОДІАГНОСТИЧНІ МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ

У статті аналізується розвиток методичного забезпечення вивчення та психодіагностики здібностей соціального інтелекту у вітчизняній та закордонній психології. Узагальнено основні підходи до діагностики здібностей соціального інтелекту. Особлива увага приділена методикам діагностики соціального інтелекту в дітей.

Ключові слова: соціальний інтелект, методика, тест, психодіагностика.

Постановка проблеми. Останніми роками в науці активно вивчається соціальний інтелект особистості як сукупність спеціальних здібностей із відображення ситуацій взаємодії. Соціальний інтелект є складною для вивчення психологічною реальністю: необхідно виміряти в людини низку здібностей із пізнання поведінки інших, яка постійно змінюється, має ймовірнісний характер, залежить від значної сукупності суб'єктивних факторів тощо.

Мета роботи – оглянути методи психодіагностики здібностей соціального інтелекту особистості.

Виклад основного матеріалу. Один із перших методів діагностики соціального інтелекту був розроблений Т. Хантом «George Washington Social Test». Тест містив низку субтестів, а саме: судження в соціальних ситуаціях; пам'ять на обличчя та імена; спостереження за поведінкою людини; розпізнавання внутрішніх станів, які стоять за словами; розпізнавання внутрішніх станів; за виразом обличчя; соціальна інформація; почуття гумору [6].

У нашій країні найпоширенішим інструментом, який діагностує рівень розвитку соціального інтелекту та його окремих здібностей, є тест соціального інтелекту Дж. Гілфорда та М. Саллівен (в адаптації О. Михайлової [3]). До публікації загальновідомого варіанту тесту авторами було розроблено та опубліковано значну кількість завдань, стимулювальним матеріалом яких були фотографії, малюнки, мультфільми, окремі звуки, слова тощо. Але вчені зупинилися на варіанті методики, яка містить 4 субтести: «Історії із завершенням» (вимірює здатність передбачати наслідки поведінки, ґрунтуючись на розумінні почуттів, думок, намірів учасників комунікації), «Групи експресії» (визначає рівень здібності до логічного узагальнення, виділення істотних ознак в різних невербальних реакціях людини), «Вербальна експресія» (вимірює здатність розуміти зміну значення

подібних вербальних реакцій людини залежно від контексту ситуацій, які їх викликали) й «Історії з доповненням» (діагностує рівень розвитку здатності розуміти логіку розвитку ситуацій взаємодії, значення поведінки людей у цих ситуаціях) [3].

Р. Розенталь із колегами розробили тест «Профіль невербальної чутливості» (PONS). Випробовуванням показували зображення жінки в різних ситуаціях та просили з двох альтернативних описів ситуації вибрати той, який, на їхній погляд, краще характеризує побачене або почуте. Д. Арчер і Р. Акерт створили методику «Тест соціальної інтерпретації» (SIT), у якій обстеженим пропонувалася візуальна й звукова інформація про певні ситуації. Наприклад, демонструється зображення жінки, яка розмовляє по телефону, і частина її розмови. Учасники дослідження мають визначити те, з ким говорить ця жінка: з жінкою чи чоловіком. Інше завдання: визначити знайомих одна з одною жінок, зображених на картинці, вони є подругами або просто знайомими. Під час тестування вченими приділялася увага висновкам, зробленим випробовуваними на основі вербальних версій невербальної інформації. На основі методики SIT Р. Стернбергом і Дж. Смітом була розроблена методика «Спосіб визначення розшифрованих знань», стимулювальним матеріалом якої були фотографії. Наприклад, на одному знімку зображені чоловік і жінка, поза яких говорить про те, що вони перебувають в дуже близьких стосунках. Учасників дослідження просили сказати те, чи люди пов'язані сімейними стосунками або лише грають роль. Таким чином, показником соціального інтелекту дослідники вважали здатність точно розшифровувати невербальну інформацію [6].

Д. Сільвера, М. Мартинуссен і Т. Даль запропонували опитувальник Tromso, який вивчає 3 конструкції соціального інтелекту:

- «оброблення соціальної інформації» як здатність розуміти й передбачати поведінку й почуття інших людей;

- «соціальні навички» як здатність вступати в нові соціальні ситуації, успішно соціально адаптуватися;

- «соціальне усвідомлення» як сприйнятливості того, що відбувається в соціальних ситуаціях до реакції оточуючих.

А. Наследов та В. Семенов здійснили адаптацію методики Tromso для російських школярів та обґрунтували її двофакторність:

- субшкала 1 «Соціальне усвідомлення», як здатність людини бути чуйною, емпатичною до всіх вербальних і невербальних проявів інших, виявляти «соціальну чутливість» до їхнього внутрішнього світу;

- субшкала 2 «Соціальні навички», яка оцінює компетенції людини в ситуаціях взаємодії з іншими людьми [5].

Нами були з'ясовані взаємозв'язки шкал методики Tromso (в адаптації А. Наследова та В. Семенова) та методики Дж. Гілфорда та М. Саллівен [10]. Виявлено, що суб'єктивно оцінена випробуваними здатність бути чуйними, емпатичними до всіх вербальних і невербальних проявів інших людей, виявляти «соціальну чутливість» до їхнього внутрішнього світу (субшкала «Соціальне усвідомлення») статистично достовірно негативно пов'язана із загальним рівнем соціального інтелекту та здатністю розуміти зміну значення таких вербальних реакцій людини залежно від контексту ситуації, що їх викликала. Суб'єктивно оцінені компетенції учасників дослідження в ситуаціях взаємодії з іншими людьми, а саме, вміння людини вирішувати соціальні завдання, виявилися статистично достовірно пов'язаними із загальним рівнем інтелекту соціального інтелекту та зі здібністю логічного узагальнення, виділенню загальних істотних ознак у різних невербальних реакціях людини, здібністю розуміти розвиток ситуацій взаємодії, значення поведінки людей у цих ситуаціях. Отримані результати свідчать про високу зовнішню валідність методики Tromso (в адаптації А. Наследова та В. Семенова).

У дослідженнях Р. Рігіо оцінка соціального інтелекту проводилася за такими соціальними навичками: емоційна виразність, емоційна чутливість, емоційний контроль, соціальна виразність і соціальний контроль. Автором використовувався також тест на приховані етичні навички (коли оцінюються знання правильної поведінки в соціальних ситуаціях) [15].

Д. Штейнмец для діагностики соціального інтелекту пропонував випробуванним передбачати поведінку інших людей. Підрахунок балів вівся на основі кількості збігів із відповідями тих, чия поведінка передбачалося. Також учасники дослідження спостерігали за поведінкою незнайомих на екрані, а потім відповідали на питання про них [12, с. 10].

На основі тесту Дж. Гілфорда і М. Саллівен Я.І. Михайлова розробила 2 субтести для оцінки соціального інтелекту дітей старшого дошкільного віку, а саме: «Історії із завершенням» (вимірює здатність передбачати наслідки поведінки людей в будь-якій ситуації й передбачати її розвиток) і «Групи експресії» (вивчає здатності до сприйняття невербальної експресії, її розпізнавання й виділення загальних істотних ознак в різних невербальних реакціях людини) [4].

І. Харитонова методику вивчення соціального інтелекту Дж. Гілфорда і М. Саллівен адаптувала для дітей дошкільного віку. До стимульного матеріалу були внесені зрозумілі дітям ситуації взаємодії, персонажами яких були тварини. Субтест 1 «Що трапиться з Ведмедиком?» – аналог субтесту «Історії із завершенням» тесту Дж. Гілфорда і М. Саллівена. Субтест 2 «Вибери обличчя» – аналог субтесту «Невербальна експресія». Стимульний матеріал – картинки, що зображують невербальну експресію: міміку, пози, жести. Випробуваний серед трьох запропонованих варіантів емоційних станів повинен вибрати той, який висловлює такі ж почуття, що й на картинках, які зображують міміку, пози, жести. Субтест відрізняється від існуючих таких тестів відсутністю зображення ситуації, що викликала цей емоційний стан. Субтест 3 «Такі різні слова» – аналог субтесту «Вербальна експресія» тесту Дж. Гілфорда і М. Саллівена. Використовувався в цьому субтесті наочний стимульний матеріал – інтонаційний малюнок промови, що дозволяє оцінити чутливість до відтінків сенсу висловлювань в залежності від контексту ситуації. У завданнях цього субтесту випробуваний із трьох запропонованих малюнків вибирає відповідний до фрази, який був промовлений із певною інтонацією (задля отримання більш надійного результату використовується магнітофонний запис, що відтворює інтонації, ідентифіковані експертами). Субтест 4 «Знайди пропущену картинку» - аналог субтесту «Історії із завершенням» тесту Дж. Гілфорда і М. Салліван, у якому до трьох була скорочена кількість варіантів відповідей [9].

Д. Ушаковим та М. Васильєвою був розроблений тест, який вивчає здатність суб'єкта розуміти почуття людини в тій чи іншій ситуації. У тесті наведено шість ситуацій пов'язаних зі стосунками чоловіка та жінки. Випробуванним необхідно передбачити вчинки чоловіків, пов'язані з ревнощами [6].

Д. Ушаковим спільно з Т. Тихомировою була створена методика оцінки соціального інтелекту дітей старшого та молодшого шкільного віку. Автори вважали, що найбільшою мірою соціальний інтелект у цьому віці проявляється в стосунках з учителями, однолітками та батьками.

Випробуваням надавалися відповідні віки ситуації та декілька способів дій у ній, які необхідно оцінити з точки зору адекватності [7].

В. Лабунською була запропонована «Методика діагностики рівня розвитку здібностей адекватного розуміння невербальної поведінки», яка складається з восьми завдань на розуміння станів і відношень людини шляхом оцінки пози, міміки, інтелектуально-вольових станів, невербальної інтеракції, різноманітних елементів невербальної поведінки, регуляції стосунків між людьми в емоційно-негативний та емоційно-позитивний бік, установлення зв'язку між вербальною й невербальною поведінкою [2].

«Методика вільної семантичної оцінки невербальної поведінки» В. Лабунської містить 4 серії фотозображень невербальної поведінки, а саме: «пози»; «пози, жести, міміка»; «міміка»; «невербальна інтерпретація». Список категорій, призначених для ідентифікації невербальної поведінки, не задається, що знімає в ситуації експерименту вербальні обмеження й дозволяє спонтанно актуалізуватися досвіду суб'єкта зі встановлення зв'язку між об'єктними й суб'єктивними ознаками людини [2].

В. Гур'янова запропонувала методику діагностики соціального інтелекту на основі завдань із використанням метафоричного матеріалу [1]. Методика діагностує таке:

а) соціальну адаптованість, включення в соціум (шкала «Адаптація»);

б) здатність до орієнтування в соціальних умовах, рефлексії соціально-культурного й індивідуального досвіду (шкала «Орієнтація»);

в) кроскультурну гнучкість інформаційних процесів, що відповідають за розуміння й інтеграцію ментального досвіду, здатність швидкої адаптації до нових соціальних умов і відкритості новому соціальному досвіду (шкала «Гнучкість»).

Додатково методика діагностує інтелектуальні спотворення (шкали «Ступор», «Спотворення сенсу», «Емоції», «Фіксації»), що знижують основні показники методики й обумовлені «недостатнім рівнем інтеграції ментального досвіду значимої конфліктної сфери».

Дж. Лі з колегами запропонували методики «Вербальна соціально-пізнавальна гнучкість» (SCF-V) та «Образна соціально-пізнавальна гнучкість» (SCF-P) з метою діагностики дивергентного мислення в соціальних ситуаціях [16].

Ю. Черножук, О. Саннікова розробили методику «Розв'язування психологічних задач» (РПЗ), яка містить 23 психологічні задачі, спрямовані на діагностику соціальної ерудиції, соціальної спостережливості, соціальної концентрації та соціального передбачення [11].

Для вивчення когнітивного компонента соціального інтелекту в дитячому віці (9-15 років)

розроблені методики «Історія про короля» та «Упередженість суджень» [12]. Методика «Історія про короля» націлена на діагностику здатності дитини розуміти поведінкові стратегії персонажів комунікативної ситуації, коли прямі способи досягнення їхніх цілей неможливі. Дитині на основі прочитаної історії пропонується спочатку її переказати, потім відповісти на питання про використовувану стратегію основного персонажа. Під час переказу важливо оцінити, чи в правильній послідовності дитина відтворює ключові смислові елементи тестової історії. Методика «Упередженість суджень» призначена для діагностики здібності дитини виявляти повторювані упереджені тенденції в судженнях персонажів залежно від їхньої позиції спостерігача або діяча. Дитині пропонуються дві історії, які відрізняються тільки за характером пояснення невдачі персонажа залежно від його позиції (учасник або спостерігач), і з'ясується, чи зуміє дитина зрозуміти, який тип атрибуції (особистісної або обставин) властивий кожному персонажу залежно від його позиції (спостерігач або учасник). Дитину спочатку просять детально переказати описувані ситуації, а потім відповісти на питання про характер пояснення двома головними персонажами причин своїх невдач під час вирішення завдань. Таким чином, рівень соціального інтелекту в цій методиці визначається тим, чи розуміє дитина упередженість судження персонажів залежно від їхньої позиції (спостерігач або учасник) і чи може він сформулювати без запитань-підказок те, який тип атрибуції притаманний персонажам залежно від їхньої позиції [12].

Для вивчення поведінкового компонента цього соціально-психологічного феномена О. Чесноковою, Є. Суботським, Ю. Мартіросовою розроблена методика «Пошук предмета» [12] (методика також призначена для роботи з дітьми 9-15 років). Процедура дослідження передбачає організацію експериментальної ситуації, у якій дитина змушена використовувати соціальний інтелект як інтелектуально-комунікативну стратегію для досягнення мети. В основу методики покладена дитяча гра «Холодно - гаряче», за правилами якої ведучий ховає певний предмет, а гравці повинні його знайти, використовуючи підказки. Водночас забороняється прямо вказувати місцезнаходження предмета або словесно позначати це місце, проте, необхідно направляти дії партнерів непрямим способом. Ця методика дозволяє виявити чотири поведінкові стратегії: від успішної стратегії застосування соціального інтелекту, без порушення правил, до стратегії без застосування соціального інтелекту, коли дитина вербально або невербально прямо вказує на місце розташування предмета.

Для вивчення соціально-перцептивного компонента соціального інтелекту в дітей цікавим є тест «Емоційні обличчя», запропонований Н. Семаго, у якому дитині потрібно відповісти на питання про те, що висловлюють обличчя людей, зображених на картинках. При цьому їм пропонують до розгляду зображення дітей (хлопчиків і дівчаток), що висловлювали базові емоції (радість, страх, здивування, гнів тощо). Апробація цієї методики показала, що деякі діти без утруднень називали зображену емоцію, інші робили це з помітними зусиллями, а деякі відчували при цьому значні складнощі. Тобто діти мають різні рівні здатності розпізнавати емоційні стани за мімічними проявам [8, с. 19].

А. Щетиніною розроблений комплекс методик [8], які спрямовані на вивчення особливостей сприйняття й розуміння дошкільниками (4-7 років) емоційного стану зображеної людини та дозволяють зробити таке:

- виявити особливості сприйняття й розуміння дітьми емоційного стану радості, печалі, гніву, страху, подиву-інтересу зображених людей за різних умов сприйняття;

- визначити залежність успішності впізнання емоції від характеру поставленого перед дитиною завдання;

- визначити вікові закономірності та відмінності в типах сприйняття й рівнях розуміння дітьми різних емоційних станів зображеної людини;

- встановити існування відмінностей у сприйнятті дошкільниками емоційного стану дітей і дорослих людей і в чому ці відмінності виявляються;

- виявити залежність сприйняття й розуміння дітьми різних емоційних станів людини від наявного в них запасу знань і володіння відповідними словесними позначеннями.

За допомогою вказаного комплексу визначається рівень розуміння дітьми емоційного стану людини, а саме: неадекватний, ситуативно-конкретний, рівень словесного позначення й опису експресії, рівень осмислювання у формі опису емоційного стану, рівень осмислювання емоційного стану у формі тлумачення й прояви емпатії.

Л. Фатиховою розроблена методика вивчення здатності визначати емоційні стани людей в шкільній ситуації, яка призначена вивчати вміння дитини орієнтуватися в емоційних станах учасників шкільної ситуації, розуміти протиріччя в емоційних станах учасників і ситуаціях, у яких вони опиняються, інтерпретувати стан виходячи з уявлення про ситуацію [8, с. 70-73]. Під час проведення методики дитині пропонується картинка із зображенням конфліктної шкільної ситуації, у якій один із партнерів відчуває неадекватний емоційний стан цієї ситуації, і читається відповідний розповідь. Потім дитину просять визначити,

чи правильно реагує персонаж на ситуацію і яке насправді почуття вона повинна відчувати.

А. Савенков інструментом оцінки соціального інтелекту в дітей пропонує використовувати метод експертних оцінок. У процесі проведеного ним дослідження дітям пропонувалося самим висловити радість, страх, горе, подив, гнів та інші базові емоції. Кожен, хто брав участь у дослідженнях психологів, уважно стежив за точністю вираження емоцій і ставив власні позначки кожному брати участь у дослідженні дитині [8, с. 19]. Зазначимо, що метод експертних оцінок в дослідженні досить поширений під час вивчення соціального інтелекту (Л. Ляховець, Н. Філіна тощо).

Деякі автори соціальний інтелект визначали шляхом вимірювання емпатії, співробітництва в конфліктній ситуації, поведінки в ситуації емоційної напруги, фрустрації тощо. Так, наприклад, С. Щербаковим (на основі методики, запропонованої Д. Ушаковим і А. Івановською, і тесту поведінки в конфліктній ситуації К. Томаса) був розроблений метод виміру соціального інтелекту, заснований на послідовній оцінці стратегій виходу з конфліктних ситуацій. На думку автора методики, вибір ефективної стратегії виходу з конфліктної ситуації ґрунтується на врахуванні особливостей взаємовідносин, що вже склалися, між учасниками конфлікту, й припускає оцінку характеру майбутніх стосунків залежно від статусу, ролі й інших особливостей опонента. За С. Щербаковим, соціальний інтелект проявляється в здатності до реалізації значущих цілей у відповідному соціальному оточенні, і зокрема, під час пошуку оптимальної стратегії виходу з важких і конфліктних ситуацій. Тест містить 20 тестових завдань, кожне з яких передбачає сім варіантів відповідей, оцінюваних за семибальною шкалою. Кожен із них відповідає одній зі стратегій виходу з конфліктної ситуації (боротьба, уникання, компроміс, співробітництво, поступка, звернення до посередника й тактика уїдливого відповіді). У результаті фіксувалася система відповідей за сьома конфліктними стратегіями: уникання, боротьба, компроміс, співпраця, поступка, звернення до посередника й тактика уїдливого відповіді [14].

С. Щербаковим була створена комп'ютеризована методика, у якій випробуванним було необхідно оцінити структуру ймовірних взаємин за семибальною шкалою між учасниками конфліктних ситуацій за двома біполярними факторам: домінантність-підкоряємість та кооперація-відчуження.

У роботі С. Вейс розглядаються вимоги щодо створення тестів для вивчення складових моделей продуктивності соціального інтелекту (соціальні розуміння, соціальна пам'ять, соціальне сприйняття, соціальна креативність, соціальні знання) [16]. Презентується Магдебургський

тест із соціального інтелекту (SIM), який вивчає три складових: соціальне розуміння, соціальну пам'ять та соціальне сприйняття. Соціальна творчість та знання були опущені автором із дизайну.

Висновки та перспективи подальшого розвитку. Ученими в межах розуміння ними сутності соціального інтелекту розроблена низка методик вивчення та психодіагностики його рівня та окремих складових. У значній кількості методик авторами пропонується використання невербального стимульного матеріалу. Найчастіше методики дозволяють вивчати особливості сприйняття й розуміння емоцій, як складової соціального інтелекту. Створено численні методики діагностики соціального інтелекту в дітей. Ученими також використовується інструментарій, що створювався для діагностики іншої психологічної реальності, але вивчає й певні аспекти соціального інтелекту.

Якщо ґрунтуватися на уявленнях Р.-Б. Кеттелла про «L», «Q» та «Т» емпіричні дані, то ми можемо зазначити наявність різноманітних тестів діагностики соціального інтелекту з отримання «Т»-даних, незначну представленість методик отримання «Q» та певну тенденцію в останні роки створення методик саме на отримання «L»-даних.

Література:

1. Гурьянова В. Создание методики диагностики социального интеллекта на основе заданий с использованием метафорического материала URL: <http://dspace.susu.ac.ru/xmlui/handle/0001.74/3312> (дата звернення 12.01.2018 р.)
2. Лабунская В. Экспрессия человека: общение и межличностное познание. Ростов-на-Дону: Феникс, 1999. 286 с.
3. Михайлова (Алёшина) Е. Тест Дж. Гилфорда и М. Салливена. Диагностика социального интеллекта. Руководство пользователя. Санкт-Петербург: ГП «Иматон», 2001. 51 с.
4. Михайлова Я. Взаимосвязь уровня развития социального интеллекта с интеллектуально-личностными характеристиками у детей 6-7 лет: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.13. Санкт-Петербург, 2001. 22 с.
5. Наследов А., Семенов В. Модификация шкалы социального интеллекта tromso для российских школьников. Вестник Санкт-Петербургского университета. 2015. Сер. 12. Вып. 4. С. 5–21.
6. Социальный интеллект: Теория, измерение, исследования / под ред. Д. Люсина, Д. Ушакова. Москва: Изд-во «Институт психологии РАН», 2004. 176 с. URL: http://creativity.ipras.ru/texts/books/social_IQ (дата звернення 12.01.2018 р.)
7. Тихомирова Т., Ушаков Д. Измерение социального интеллекта у школьников. Практична психологія та соціальна робота. 2010. № 9. С. 42–49.
8. Фатихова Л. Диагностический комплекс для психолого-педагогического обследования детей с интеллектуальными нарушениями. Уфа: ИЦ Уфимского филиала ГОУ ВПО «МГГУ им. М. А. Шолохова», 2011. 80 с.
9. Харитоновна И. Методика оценки социального интеллекта в детском возрасте. URL: https://psihologia.biz/psihologiya-psihologiya-obschaya_693/haritonova-metodika-otsenki-sotsialnogo-19443.html (дата звернення 12.01.2018 р.)
10. Харченко С. До питання психодіагностики соціального інтелекту. Zbornikprispievkovz Medzinárodná vedecko-praktická konferencia «Inovačné výskum v oblasti sociológie, psychológie a politológie» м. Sládkovičovo, Slovak Republic (10–11 marca 2017 р.). Sládkovičovo: Vysoká škola Danubius. С. 149–153.
11. Черножук Ю. Индивидуальні відмінності емоційності в співвідношенні з особливостями інтелекту: автореф. дис. ... канд. психол. наук.: спец.: 19.00.01. Одеса. 2006. 18 с.
12. Чеснокова О., Субботский Е., Мартиросова Ю. Методы диагностики развития социального интеллекта в детском возрасте. Психология и школа: ежекварт. науч.-практ. журн. 2010. № 4. С. 8–110.
13. Шешукова О. К вопросу об экспериментальном исследовании социального интеллекта. Среднее профессиональное образование. 2007. Вып. 8. С. 10–12. URL: http://www.portalspo.ru/journal/images/Journals/2007/SPO_8_2007.pdf (дата звернення 12.01.2018 р.)
14. Щербakov С. Социальный интеллект и прогнозирование взаимоотношений в конфликтных ситуациях. Вестник Башкирского университета. 2013. № 4. Т. 18. С. 1260–1266.
15. Riggio R. E. (1989). Manual for the Social Skills Inventory. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.
16. Weis S. Theory and Measurement of Social Intelligence as a Cognitive Performance Construct Dissertation zur Erlangung des akademischen Grades Doktor der Philosophie. 2008.

Харченко С. В. Психодиагностические методы определения уровня развития социального интеллекта

В статье анализируется развитие методического обеспечения изучения и психодиагностики способностей социального интеллекту в отечественной и зарубежной психологии. Обобщены основные подходы к диагностике способностей социального интеллекта. Особое внимание уделено методикам диагностики социального интеллекта у детей.

Ключевые слова: социальный интеллект, методика, тест, психодиагностика.

Kharchenko S. V. Psychodiagnostic methods of qualification of the level of the development of social intelligence

The article analyzes the development of methodical support for studying and psychodiagnosis the abilities of social intelligence in domestic and foreign psychology. Generalized approaches to diagnostics of social intelligence abilities are generalized. Particular attention is paid to the methods of diagnosis of social intelligence in children.

Key words: social intelligence, method, test, psychodiagnosis.